

Copyright © Hyperliteratura, 2023, pentru prezenta ediție.

www.Hyperliteratura.ro
office@hyperliteratura.ro

DISCLAIMER: Pentru o viață sănătoasă,
consumați minimum două cărți pe lună.

www.Facebook.com/Hyperliteratura
www.Instagram.com/editura.Hyperliteratura
www.Tiktok.com/@ed.Hyperliteratura
www.Youtube.com/Hyperliteratura

Detalii online despre carte:
www.Hyperliteratura.ro/produs/Zaraza

Tehnoredactor: Dan Iancu
Copertă: Andrei Ruse

Fotografii copertă:
Cristian Vasile în studiourile de la Berlin © Wetzmann (cca. 1931-1932)
București © Cosmin Nedelcu (Pixabay)

Tiraj 1 (iulie 2023): 2.500 exemplare

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
RUSE, ANDREI

Zaraza / Andrei Ruse. - Ed. a 4-a, reviz.. - București : Hyperliteratura,
2023

ISBN 978-606-9671-30-6
821.135.1

ANDREI RUSE

ZARAZA

ediția a IV-a, revizuită

roman distins cu bursa internațională
Akademie Schloss Solitude

CUPRINS

MAI ALES LUMINĂ.....	5
ATÂT DE SIMPLU.....	7
Capitolul 1	
BUCUREȘTI, 1920.....	11
Capitolul 2	
ORI CU MINE, ORI CU RĂCARU!.....	43
Capitolul 3	
TANGO.....	61
Capitolul 4	
GRAND RESTAURANT.....	83
Capitolul 5	
BERLIN, 1931.....	109
Capitolul 6	
ORAȘUL GRĂDINĂ.....	137
Capitolul 7	
DOMNIȘOARA COINCIDENȚĂ.....	167
Capitolul 8	
ARCUL DE TRIUMF.....	191
Capitolul 9	
RADA.....	213
Capitolul 10	
PARIS, 1937.....	237
Capitolul 11	
CRUCE ALBĂ DE MESTEACĂN.....	263
Capitolul 12	
JAZZ & SÂNGE.....	285
Capitolul 13	
ROATA LUMII.....	307
Capitolul 14	
JILAVA, 1939.....	317
Capitolul 15	
ÎN SPATELE FRONTULUI.....	349
Capitolul 16	
ULTIMUL CONCERT.....	369
EPILOG.....	397

LIBRIS

We know
books

Copyright © Hyperliteratura, 2023, pentru prezenta ediție.

www.Hyperliteratura.ro
office@hyperliteratura.ro

DISCLAIMER: Pentru o viață sănătoasă,
consumați minimum două cărți pe lună.

www.Facebook.com/Hyperliteratura
www.Instagram.com/editura.Hyperliteratura
www.Tiktok.com/@ed.Hyperliteratura
www.Youtube.com/Hyperliteratura

Detalii online despre carte:
www.Hyperliteratura.ro/produs/Zaraza

Tehnoredactor: Dan Iancu
Copertă: Andrei Ruse

Fotografii copertă:
Cristian Vasile în studiourile de la Berlin © Wetzmann (cca. 1931-1932)
București © Cosmin Nedelcu (Pixabay)

Tiraj 1 (iulie 2023): 2.500 exemplare

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
RUSE, ANDREI
Zaraza / Andrei Ruse. - Ed. a 4-a, reviz.. - București : Hyperliteratura,
2023
ISBN 978-606-9671-30-6
821.135.1

ANDREI RUSE

ZARAZA

ediția a IV-a, revizuită

roman distins cu bursa internațională
Akademie Schloss Solitude

Andrei Ruse s-a născut în decembrie 1985, în București. Este scriitor, editor de carte și promotor cultural, cunoscut pentru romanele *Soni* (2008), *Zaraza* (2014), culegerea de povestiri *Despre tristețea femeilor frumoase* (2019) sau trilogia fantasy *Ultimul împărat nemuritor* (*Cartea Blestemelor*, 2022; *Cartea lelelor*, 2023; ce vor fi urmate de *Cartea Plângerii*), totodată membru al echipei *Zaiafet*, unul dintre cele mai importante canale educative din țară.

Romanul *Zaraza* a fost publicat pentru prima dată în aprilie 2014, la ed. Polirom, după aproape trei ani de cercetare și documentare. De atunci, a avut mai multe retipăriri, o a doua ediție în 2016, în colecția Top10+ a aceleiași edituri, apoi în 2021, la ed. Hyperliteratura. Pentru acest proiect, a primit și o bursă din partea prestigioasei Akademie Schloss Solitude (Stuttgart, Germania), în 2012. A fost desemnat *Romanul anului 2014* (revista *Bookaholic*, votul publicului) și *Cartea anului 2014* (site-ul *Carticusuflet*). Cartea a stat și la baza unui spectacol *musical* cu același titlu, realizat de Răzvan Mazilu.

MAI ALES LUMINĂ

Ce bucurie să deschid această a IV-a ediție a *Zarazei* lui Andrei Ruse, prima încercare de a transforma *diseur*-ul anilor '30, cel mai bine vândut artist din România interbelică, într-un personaj de ficțiune. A IV-a ediție! În pofida tuturor încercărilor – în special în perioada comunistă – de a-l face uitat pe „frumușelul de la Răcaru”, dar și în răspăr cu puterea mistuitoare a timpului – peste câțiva ani se împlinește un secol de la prima sa înregistrare din Viena – iată că povestea lui Cristian Vasile continuă să farmece tinerii, în epoca în care se spune deseori că nimeni nu mai citește!

Vocea catifelată a lui Cristian Vasile ne uimește și astăzi. Exact aceeași uimire o trăiau oamenii care soseau dintr-un mic oraș de provincie în Bucureștiul anilor '30. Chiar și un locuitor înstărit al apusului Europei, dacă petrecea mai mult timp la moșia de la țară și pierdea, pentru un an sau doi, contactul cu metropola, atunci când nimerea în capitala Regatului României rămânea perplex. Vedeau eleganța toaletelor și luxul pe care îl practicau – absolut public și fățiș – damele, numărul mare de birje luxoase și chiar automobile de ultimă generație de pe arterele principale ale orașului, dar mai ales lumină.

Parisul însemna lumină, iar expresia *Micul Paris* trimitea în primul rând la reclame luminoase, restaurante burdușite, spectacole după miezul nopții, voci ce se aud după perdele roșii sau din goar-nele gramofonelor. Glasul lui Vasile, pe care nu ni-l mai putem închipui decât fantomatic și foșnit, se auzea mai clar decât orice înregistrare digitală de astăzi. Plăcile din ebonită Columbia erau cele mai bune din lume și, dacă aveai noroc de un patefon Electro-la 101 de lux, ace noi soseau la magazinul Barbu Lăutaru în fiecare marți dimineață.

„Cea mai însemnată revelație a timpului”, „neîntrecutul *diseur*”, „răsfățatul radioului” cânta peste tot. Înregistra din timp în timp în

Studiourile Societății Columbia Gramophone Company Limited (la Kôzerthausaal din Viena) „ultimele creațiuni ale șlagărelor mondiale”. Adică muzică pop! Adică acea muzică de masă, de consum, comercială, care ne lega de lumea întregă prin stil, culoare și tehnologie. Casa Columbia îi asigura *show*-uri din timp în timp la sediul proaspăt deschis în București cu muzică modernă de dans. *Band*-ul din spinare, inegalabila *orquesta tipica argentina* condusă de Willy Marks Honigsberg tăia în carne vie. Se zvonea că la spectacolele lui Vasile veneai împăcat cu soția, dar plecați certați. Nu o dată, tânărul *diseur* a fost urmărit, la barierele orașului, de ofițeri supărați că s-a atentat la onoarea lor de familiști. A stat și în fața tribunalului militar de câteva ori. Adevărul e că și azi e greu să urci pe scenă și să cânti că iubești mai multe femei deodată. Cum o fi fost în '31?

Vasile reprezintă ultima etapă a *loisir*-ului, a forfotei fără rost, a privirii vieții prin bulele paharului de șampanie, a nebuniei, a narcoticelor, a decadenței extreme, a luxului deșănțat și a dulcegăriei amare din Belgia Orientului, chiar înainte ca vreme de 45 de ani să se stingă lumina. Andrei Ruse îl readuce în imaginarul colectiv pe cel ce le-a cântat languros și insinuant babelor și școlărițelor, adică primelor femei din istoria zbuciumată a acestei țări ce au înfruntat tot ceea ce era mai otrăvit la societatea patriarhală în care trăiau. Câteva dintre ele au reușit, în pofida tuturor vicisitudinilor, să iasă singure la masă îmbrăcate superb, având aerul că așteaptă. Cristian Vasile a venit seară de seară. Iar când a dispărut de pe scenă, orașul era mai gri, paharele nu mai spumegau și se făcea economie la electricitate.

Bogdan-Mihai Simion

ATÂT DE SIMPLU

La aproape zece ani de la publicare, mă încercă o sumedenie de sentimente, când văd că romanul *Zaraza* este în continuare foarte cerut, citit și iubit, cu fiecare lectură îndeplinind și mai mult promisiunea făcută la mormântul „personajului” meu. Ba chiar mă cuprinde și un iz nostalgic, amintindu-mi sinuoasa perioadă de documentare (2011-2013), când nu eram atât de sigur că voi pune într-un final cap la cap fiecare piesă de puzzle pe care mi-o doream descoperită, rătăcind prin nesfârșite arhive, străzi și locuri uitate, după clădiri dispărute, cimitire, în căutarea unor martori (și ulterior urmași nesperați), încercând să scot adevărul din legende și să-i găsesc astfel pe Cristian Vasile, Ionel Feric, Ion Pribeagu și atâția alții. Fiecare zi, aș putea spune acum, a meritat cu prisosință, ca povestea pe care urmează s-o citiți – sau recitiți – să capete conturul necesar.

Pentru mulți, *Zaraza* rămâne un simbol al unei epoci, coloana sonoră a unor vremuri – tulburi totodată – a căror savoare pare că n-o s-o mai atingem vreodată; o poveste în același timp plină de lumină și bucurie, sfârșită însă cu un petec de pământ gol, unde ar fi trebuit să fie o cruce și zeci, sute sau poate chiar mii de lumânări aprinse din 1974 și până azi. Istoria are însă de fiecare dată alte planuri, care vin și cu un pachet de „lecții”, pentru cine are ochi să le vadă și urechi să le audă. Și chiar atunci când Cristian Vasile le-a trăit pe propria-i piele, în clipele cele mai atroce, învins până la urmă, să rămâi nealterat și să arunci orice compromis ca pe un chiștoc de țigară, ei bine, asta înseamnă demnitate. Ultimul „lucru” pe care, în afară de înregistrările sale, ni l-a lăsat. Și poate despre asta e vorba, despre un – cât se poate de mărunț – gest, dar atât de încărcat, cât să încununeze o carieră pe care mulți și-au dorit și au făcut tot posibilul s-o șteargă.

Scriind această carte, apoi bucurându-mă de nenumăratele reacții și de succesul ei, am învățat o pildă pe care nu cred c-aș fi putut găsi-o altfel nicăieri. Anume că nu poți schimba trecutul și nu poți face dreptate acolo unde sistemele de valori au fost întoarse pe dos, însă ai o putere mai mare decât acestea la un loc. Să dezgropi adevărul și să duci mai departe povestea. Atât de simplu...

Andrei Ruse

Dragul meu Cristi, îți promit un singur lucru. Nu știu cum va ieși romanul și cum va reacționa publicul la el, dacă va fi unul de succes sau nu, iar povestea ta (și a câtor altora) va renaște, dar îți jur că nu voi minți nicio clipă cât ai iubit viața.

28 noiembrie 2013, Sibiu,
la mormântul fără cruce și fără nume
al lui Cristian Vasile

*Capitolul 1***BUCUREȘTI, 1928**

În camera de cămin, Cristi își număra puținii bani rămași după ce-și luase o cămașă nouă și își satisfăcuse capriciul de a-și cumpăra și puțin tutun. I-a ordonat și i-a ascuns în sertarul noptierei, în cutia apei de colonie franceză, în spatelul sticlutei pe jumătate goale, care spera să-l țină până după sărbători. Nu-și permitea alta prea curând, ar fi însemnat să taie de la mâncare cel mai probabil, și nu c-ar fi fost vreun mare gurmand, dar și așa porțiile erau de cele mai multe ori mici, reci și, în zilele chiar negre, aveau un gust amarui.

Îi era jenă să-i mai ceară vreun ban maică-sii, după câte făcuse pentru el. O mințea c-o duce nemaipomenit de bine, că la București viața nu-i chiar așa de scumpă față de provincie, cum zvoneau răutăcioșii, iar la cantină se gătește mai

ceva ca acasă. „De nu s-ar acri pe drum, ți-aș aduce un pireu de la tanti Jenuța, de la bufetul nostru, ți-ar lăsa gura apă și nici nu ți-ar veni a crede că din cartofi e făcută minunăția. Curat delicată!” Jenuța nici nu exista de fapt. Dar ca să fie și mai credibil, i-a descris-o în amănunt, adăugându-i și niște gesturi nostime, cum ar fi fost că atunci când tăia ceapă nu îi dădeau lacrimile, ci o mânca nasul teribil și îl freca atât de tare, că ajunsese să aibă cojițe pe vârful lui.

Toți colegii lui erau plecați atunci. O liniște apăsătoare, alături de lumina neobișnuit de puternică a acelei toamne călduroase colorau camera celor șase studenți brăileni de pe Plevnei. În absența tuturor, Cristi simțea cum în jurul caietelor, al cărților, al diferitelor instrumente sau al costumelor improvizate pentru cine știe ce roluri pregătea Manta se învârteau visuri și iluzii ce urmau să dea glas unei noi generații. Un suflu crud și plin de libertate învăluia cei patru pereți zgâriați și îmbâcsiți ai camerei, peste care erau lipite programe de cursuri, afișe de teatru, concerte și ici-colo fotografii cu prieteni și rude, care păreau atât de departe de capitală și de speranțele lor, încât dădeau ușoara senzație că ar fi fost niște străini.

Gogu l-a întrebat într-o zi cum de el nu-și lipește fotografiile care să-i amintească de casă. Cristi i-a spus că mai degrabă și-ar pune niște poze de la Ateneu sau de la Teatru, lucruri care să-i amintească unde vrea să ajungă, nu de unde a plecat. Dar sigur, nu despre asta era vorba, i se făcea un dor cumplit de-ai lui uneori și mai ales de locurile copilăriei. Însă prima întrebare care s-ar fi născut în rândul amicilor săi dacă ar fi pus vreo fotografie ar fi fost despre taică-su. Despre fap-

tul că el ar fi lipsit din fiecare. Iar Cristi n-ar fi avut dispoziția să vorbească despre eroul căzut la Mărășești. N-a adus niciodată vorba despre el, pentru că de fiecare dată când și-l închipuia, cu greu își putea stăpâni lacrimile. Ori vitejii, cum spunea maică-sa, nu sunt plânși, ci venerați.

Imaginea lui Gheorghe Vasile încă îl bântuia noaptea la rând. Pentru că micuțul Cristi îi promisese în atâtea rânduri că o să-l facă mândru, dacă va alege calea lui, și nu cariera de inginer, așa cum i-o plănuseră părinții. Seara, când toți erau acasă și Cristi se juca în camera lui de-a orchestra, creând în mintea lui fragedă viori, contrabasuri și cine știe ce instrumente, unele nici măcar inventate, din linguri, mături și polonice, dacă taică-su intra și-l surprindea făcând pe dirijorul, mișcând hotărât și calculat din brațe un creion în stânga și-n dreapta, țeapăn și cu bărbia ridicată, cu o mutră serioasă, micuțul Cristian îi spunea despre invitațiile pe care urma să le trimită tuturor la primul său concert.

Avea o sclipire nemaivăzută când venea vorba despre muzică, se umplea imediat de energie când povestea despre ce grozăvii avea să facă pe scenă. Taică-su atunci se așeza lângă el și îl asculta atent, îi făcea pe plac și închidea ochii, imaginându-se în public.

Dar Opera era atât de departe acum, de când marele profesor Vrăbiescu îi dăduse verdictul clar că nu va putea fi niciodată bariton. Iar gândul de a fi tenor, pentru care se pregătea temeinic la Conservator, nu îi surâsesse niciodată atât de tare. Tot pe scenă ducea, dar parcă gloria era înjumătățită, luminile nu mai cădeau la fel de strălucitoare, iar aplauzele erau mai scurte și cu bătăi de palme moi, nu ferme.

Imaginea lui taică-su, ce îi venea tot mai des în minte, gândind că îl veghează din lumea cealaltă și că e tot mai dezamăgit, îl sugruma de-a dreptul. Iar vestitul oraș în care venise cu atâta speranță îl înghițea acum bucățică cu bucățică, în loc să-i împlinească visurile, așa cum sunau poveștile despre capitală, atunci când le asculta fermecat de pe Bulevardul Carol din Brăila, de la vizitatorii eleganți ce purtau pe tălpi praful unei lumi noi, moderne, pline de artă și de eleganță.

Nimeni nu i-a spus că, pentru a exista acele povești, este nevoie și de coșmarurile ratării din miezul Bucureștilor, unde agitația și distracția fără sfârșit ale aristocraților răsfățați, ale femeilor frumoase și prea scumpe, sunetul jazzului și al tangoului care plutea în aer alături de mireasma nenumăratelor florării și tutungerii, whisky sau absint, ierburi și morfină, te fac ușor, ușor să-ți pierzi mințile dacă nu îți găsești un loc în toată nebunia. Nimeni nu i-a spus despre cimitirele pline de anonimi, pe lângă care trecea acum zilnic, unde nu se lăsa o floare măcar și nu se aprindea nicio lumină pentru bezmeticii sortiți uitării, nebunii frumoși care cândva au fost și ei plini de patimă, au iubit viața și au crezut că pot schimba lumea, însă drumurile realității au fost mai bine pietruite decât cele ale basmelor. Nimeni nu i-a spus despre mizeria străzilor din periferii, despre cămătarii cu dinți de aur care săreau în ajutor să te împingă în groapă, despre damele ieftine ce se visaseră odată mari actrițe sau balerine. Toate acestea le descoperea Cristian acum, trăind mereu cu spaima că și el va ajunge o nutră tristă, grotescă, printre ele.

– Bibi? Bibi, ești? s-a auzit o voce din spatele ușii, după câteva ciocăneli care l-au făcut să tresară.

Cristi a paralizat. Nu își mai auzise această poreclă parcă de-un veac. Să fie chiar Virgiliu? s-a întrebat, făcându-i-se pe loc un dor nemaipomenit de frate-său. Dar când a deschis ușa, surpriza a fost și mai mare.

– losy?

– Cristi, prietene, și bărbatul elegant, în sacou și pantaloni negri, a sărit imediat să-l îmbrățișeze.

– losy, Dumnezeu! Dar tu nu trebuia să fii la Paris?

– Amice, așa găsești să mă întâmpini? glumește el.

– Ei, nu, nu... Doar că nu m-așteptam să te văd...

– Păi, nici n-ai să mă mai vezi, Cristiane, sunt doar în trecere. Într-adevăr, la Paris trebuia să fiu, dar iată că lucrurile n-au mers cum mă așteptam, abia la anul voi ajunge... Am zis să dau o fugă să revăd câțiva amici. Păi, nu? Ce rezolvă amarul dacă nu niște vechi prieteni și niște pahare?

– Așa-i?

– Auzi, ai o țigară? Că tare mi-e poftă.

– Am, am, hai, intră! și Cristi îl mai îmbrățișează o dată. Nici nu știi cât de bine ai nimerit, losy!

– Ți-am spus să nu-mi mai zici losy, te rog...

Iosif Hechter sau Mihail Sebastian, cum s-a decis în final să semneze în *Cuvântul*, angajat în redacție de celebrul profesor Nae Ionescu, alături de alte tinere speranțe ale noului val literar, își mai vizita fostul coleg de bancă din liceu, depănând amintiri din viața din provincie, din orașul cu salcâmi de unde pleaseră cu mare elan să se facă auziți. Ce-i drept, se vedeau tot mai rar, din cauza ocupațiilor diferite, dar întâlnirile erau atunci și mai savuroase.

– Nu glumesc, Cristi, nu îmi mai zice așa. Aproape nimeni nu mă știe de Iosif aici.

- Păi, suntem între noi, ce Dumnezeu?
- Lasă, că n-o să fim tot timpul între noi. Serios, Cristi, nu înțelegi... Nu mai suntem la Brăila aici, unde pentru că sunt evreu nu pot să mă joc de-a v-ați ascunselea. Și e din ce în ce mai rău.
- Adică?
- Adică, adică? Tu nu citești presa? Nu ieși în lume? Doar nu stai la cămin toată ziua în București.
- Ei, mă știi doar...
- Nu prea te descurci cu banii să-nțeleg, schimbă Mihail repede subiectul.
- Mă descurc, mai predau la studenți. Mai iau de-acasă ce-mi trebuie, dar știi tu...
- Știu, știu, nici mie nu îmi merge așa bine... Anul ăsta parcă a fost blestemat, îți jur, Cristiane. Parcă nu s-a legat nimic, pe nicio parte.
- Că bine zici! Așa-i și la mine. Așa-i la toți de fapt!
- Auzi, hai să lăsăm văicărelile, că nimeni nu duce lipsă de probleme pe criza asta. De câteva pahare ai acuma, nu?
- Ei, pentru așa o ocazie specială... Păi, se poate? Dar ce, vrei să și mergem?
- În câteva ceasuri, ziceam. Pân-atunci mai vreau să mă văd cu cineva. Că mâine am și plecat.
- Unde-ai și plecat? se miră Cristi.
- Nu stau mult în oraș, mâine mă duc acasă, la Brăila. Apoi trebuie să dau o fugă la Constanța.
- Ah, cât te invidiez! Mi-e un dor năprasnic de casă și știi, știi bine cât iubesc marea când e toamnă.

- Pff, n-ai de ce să mă invidiezi, Cristiane, crede-mă! Nu am timp să mă bucur de nimic. Luni, pe cinșpe, trebuie să fiu înapoi, am de scris și o grămadă de rezolvat. Și d-aia ziceam. Să mai stăm și noi la o șuetă în seara asta, că nu ne-am mai văzut de-atâta vreme. Dar să fie într-un loc mai retras, îl roagă Mihail. Chiar n-aș avea chef să dau nas în nas cu te miri cine. Nu-s în cea mai bună formă.

* * *

Pe la șapte s-au văzut cu toții; Mihail cu încă un prieten, tot scriitor și el, poet și umorist, deși nu la fel de tânăr ca însoțitorul său, iar Cristi cu Mamutu', cum obișnuia să i se zică lui Bildu, colegul său de la Conservator.

Au mers la un birt din apropiere, la nici două străduțe distanță, o bodegă numai de-ai locului știută, fără prețuri piperate, fără figuri și fandoseli ca cele din centru. Sigur, lipseau burghazia, lipseau eleganța, mirosurile exotice, muzica de orice fel, precum și gesturile delicate care te făceau să te imaginezi în Parisul cel mare. Acestea și multe altele erau înlocuite de un fum gros și apăsător de tutun ieftin, care provoca crize de tuse în jur, eroi de război pentru care nu băgai mâna în foc că ar fi călcat vreodată pe front, dar aveau traiste întregi de pilde care mai de care unii cu un ochi lipsă sau gura mutată din loc, de la un obuz, ți-ar fi spus, tablagii, lichele, dame grăsuțe și necizelate, în fine, o mahala în toată regula. Îți dădeai seama în ce loc te afli numai după scaunele șubrede, zgâriate și arse de mucuri de țigară de cine știe când, înjurăturile și chiotele care umpleau fondul sonor al salonului și mirosul de tărie din aceea împuțită, care nu iese nici cu toate geamurile deschise.

– Sachi Disperatu', domnișorul Vasile, râde Ion Pribeagu, amicul lui Mihail, întreat despre unul dintre pseudonimele sale. Așa am semnat cel mai des!

– O, Doamne, dar publicul trebuie să vă iubească! Ovrei, neovrei, Sachi Disperatu' e de senzație, glumește și Cristi.

– Ei, mon cher, râzi tu, râzi, dar dumnea-mea chiar a semnat așa.

Cristi se întoarce spre Mihail, iar acesta îi confirmă.

– Nu, serios? Sachi? Disperatu'?!

– Disperat după amor și române, domnișorul Cristian. Dar! Dar! Am publicat și ca Ivan Turbincă sau Ion Palavră până să ajung la acest Ion Pribeagu, de asta ce spui?

Mamutu' comandă al treilea rând de whisky-uri, printre hohote de râs.

– Dar de ce nu te ieși, domnule, în serios?

– Amice, ar trebui să-i citești câteva capodopere, i-o taie repede Mihail lui Cristi. Să vezi acolo seriozități!

– Păi? Unde ai văzut matale umorist serios, domnișorul Cristian? Apoi ăia nu-s umoriști, sunt făcături. Și hazul lor e bun de aruncat după lături. Da, toți sunt poeți mari în volume, iar în viață niște glume! De nu scrii cine ești cu-adevărat, eu strig tare: plagiat!

Deși cu mai bine de douăzeci de ani mai în vârstă decât cei trei tineri cu care ciocnea pahare după pahare, Ion Pribeagu nu reușea să-i indispuină, cum ar fi crezut la început Cristi și Bildu, ba din contră. În scurt timp, devenise sufletul găștii, ba chiar al întregului bar, atunci când, dus pe valurile alcoolului, ridica tonul mai mult decât ar fi trebuit și poantele lui se auzeau și la celelalte mese.

Mulți îl și recunoscuseră după moacă pe „cel mic și-al dracului”, cum i se spunea. Adevărul e că figura lui cu greu putea trece neobservată. Era un ins pipernicit, dar mereu îmbrăcat bine, cu hainele croite special pentru trupul său mărunțel, mereu cu o cămașă impecabil de albă și apretată, nelipsindu-i, desigur, celebra pălărie Borsalino, pe care ba o dădea jos, ba o pune la loc pe cap sau gesticula cu ea în stânga și-n dreapta când era aprins într-o discuție. Avea un maxilar puternic, bine accentuat și, peste nasul coroiat, purta niște ochelari imenși, rotunzi, care-i știrbeau privirea blândă și pătrunzătoare.

Era destul de cunoscut pentru că, dincolo de cele două cărți ale sale apărute până atunci și câteva piese la care ajutase sau pe care chiar le semnase pe de-a-ntregul pentru Cărbușul lui Constantin Tănase, mai aruncase, prin tot felul de reviste versuri, cronici rimate sau articole satirice.

– Dar să lăsăm poezia, am înțeles de la Mihail că ești un mare trubadur, domnișorul Cristian.

– Cristi are o voce de înger și alta nu, se bagă Mamutu' după ce dă pe gât băutura și face semn de data aceasta pentru o sticlă de vin.

– Păi, și unde ai cântat până acum, unde te găsim să te-ascultăm?

– E, dar de unde să cânt? Doar la Conservator, la repetiții, cu domnul Vrăbiescu.

– A, înseamnă că e ceva de glasul dumitale dacă ești la Vrăbiescu. Lasă, că e timp destul, ești tânăr de-a binelea. Cum îi spun și lui Mihail, altă tânără speranță, aveți tot timpul în față să vă ratați, râde Pribeagu.

După o serie de povești despre întâmplări care mai nicio dată nu s-au terminat cu bine și încă vreo două sticle de vin împărțite frățește, cei trei îi cer lui Pribeagu să recite niște poeme hazlii, să încingă atmosfera.

– Ca un savant din vremuri vechi, îmi plimb prin cafelele mutra! Am păr în nas și în urechi și-aduc puțin cu Brahma-putra. Mi-e capul bleg și lătăreț, picioarele două prăjine, un singur lucru am măreț, și!

– Și?

– Și-mi pare foarte bine! Țipă, înainte ca sala să fie umplută de hohote și aplauze.

– Dar te-ai îmbătat bine, amice, de-ai lăsat tu câteva versuri să se-audă de la tine, îl bate pe umăr Mihail.

– Ei, ei, stai așa... C-oi fi eu tont și fonf și slut și am o mască incoloră... De cimpanzeu sau de mamut, dar voi să știți, femeile m-adoră! De sunt urât și nătăflet, de n-am nici mușchi, nici intestine, un singur lucru am măreț, și...

– Și?!

– Și ce? Și-mi pare foarte bine!

– Dacă n-o zici p-aia cu Pandele, degeaba, insistă Mihail.

– Vai, aia cu puța? se rușinează fals poetul. Într-un așa local select?

– Ia, s-auzim, râde Cristi.

Pribeagu ia un ton serios, se ridică în picioare, ușor clătându-se, și începe să recite cu glas tare:

– Bunicuța lui Pandele! De pe Strada Ghica Tei... A băgat cumva de seamă, cum că nepoțelul ei... Când nu-i observat de nimeni, nici tăticu', nici mămica, se cam joacă... cu puțica!
Aplauze din nou.

– Stați, stați, domnii mei... Că i-a spus, nu l-a lăsat. Zice măi Pandele, dragă, nu-i frumos! Vezi pe domnul cel de colo, al' urât și cam burtos? și Pribeagu arată spre un țigan din capătul salonului, care se potrivea perfect descrierii.

Chiote de răs în sală.

– Tot așa o burtă mare, i-a spus bunicuța, o să-ți crească de vreodată ai să te mai joci cu puța! Ei, și s-a speriat al meu Pandele, l-a cuprins cu frigurare, când gândea că o să-i crească tot așa o burtă mare... și iar arată spre grăsan. Și-n loc să se mai atingă la puța, a cântat la muzicuță! Până-ntr-o zi, când ce să vezi?

– Ce să vezi? strigă tot barul.

– La plimbare, pe o vreme-nnourată, a văzut șezând pe-o bancă o femeie-nsărcinată. S-a dus la dânsa și i-a spus, s-a dus cu tot cu bunicuța: Vezi ce ai pățit, cucoană, dacă te-ai jucat cu puța?

Aplauze și chiar un vin din partea casei, care l-a uns pe suflet pe scriitor:

– Dacă primesc un vin cunună, trebuie că e o poezie bună, râde el.

– Piticanie, ai ceva cu burta mea? se aude o voce groasă în spatele lui, după care o mână puternică îl și smulge din scaunul său.

Individul nu gustase poezia și venise să-și facă dreptate la masa celor patru amici, ținând încordat în mâna stângă, plină de tatuaje din cerneluri, un șiş.

Toți au sărit imediat deoparte, speriați, iar Cristi, inspirat, l-a tras pe Pribeagu din fața namilei, exact înainte ca aceasta să-l lovească cu pumnul în figură. A apucat să-l șteargă pes-